

SPLEEN

Ik nood graag de vertwijfeling naar binnen als reiniger van geconsolideerde stukjes dwaling, om de bezem te halen door mijn bestofte hersenkamers, een verkwikkende puinhoop achterlatend.

Ik moet beschrijven hoe ik woordeloos over de zomerse grachten ga. Omdat hetgeen ik ervaar niet in woorden te kleden is en elke poging daartoe afbreuk zou doen aan mijn extatische zinnen. Steeds mezelf voorhoudend enkel de dingen rondom in me op te nemen, me er zo gezegd door te laten marineren, om er later nog eens woorden aan te geven.

Sedert de intrek in deze geriefelijke hermitage, ben ik bij vlagen mijn nietigheid gewaar. Bij het zien van de maan achter een verbleekte wolkenpartij, huiveringwekkend en als melk voor mijn voeten in het natte gras, voel ik de benauwenis en verlamming voor even verglijden in de nacht.

Met half toegeknepen ogen poogde ik met gespannen blik de ragfijne draad te volgen. Het weerspannige verloop kronkelde een steile weg naar omhoog. Weefde, het barokke patroon volgend, een beklemmend samenspel van motieven aaneen.

De tot ijsbloemen gesmede volzinnen lonkten naar het begeesterde oog. Blikkerden als ter uitdaging van mijn onderscheidingsvermogen. Het bracht een aangename verdoving teweeg. Een genieting die niet geheel vrij was van een licht masochisme.

Ik ben een woord op papier en besta echt. Denk na, schrijf, lees en houd er een mening op na. Daar ik me aan mezelf verplicht voel, zal ik alles in het werk stellen mijn wording te begunstigen.

Ik verschaf mij toegang. Via mezelf kan ik zijn op papier. Ik ken mezelf, maar doorgrond mezelf niet. Ik weet van mijn bestaan, veracht mezelf, maar eerbiedig mezelf als m'n schepper.

Ik ontsla me van de plicht iemand te zijn.

Uiteindelijk gaat het om de grootse werken als de Ilias, de Odyssee en la recherche du temps perdu. Al het andere is dwaas en niet nastrevenswaardig.

Alsof enkel de gedrevenheid die voortkomt uit de noodzaak zich in dienst te stellen van een ideaal dat al het andere overstijgt, de hoeveelheid energie kan losmaken nodig voor een dergelijke onderneming.

Tot in lengte van dagen is er een tragikomedie gaande in m'n hoofd, waarvan ik de dichter en toeschouwer ben.

Begeef ik mij in gezelschap, dan ben ik ook nog eens acteur.

Ben je wat je bent , niet meer en niet minder, zoek je de verwickelingen in het leven. Ben je zoals ik, is de verwikkeling gegeven en de afwikkeling in volle gang.

Men maakt zich wel zorgen.

Ze zijn zichzelf veelal niet genoeg.

Voor hen betekent eenzaamheid stilstand.

Ze denken als Aristoteles, die zegt dat een tragische held om uit de verf te komen in relatie tot anderen moet staan.

Toch kom ik tot wasdom.

Immers, ik sta op honderdduizend manieren in relatie tot mezelf.

Verdwaasd taxi je tussen algemeenheden en bijzonderheden. Algemeenheden jagen me schrik aan, want wankel als een verouderde stellage. Bijzonderheden daar verlies je je in, en hebben in zichzelf geen waarde.

Nochtans bevindt zich tussen de species en de genus, alles wat er is.

Geestelijk dwalen, opstijgen naar naamloze gebieden, is een manier om nieuwe regionen te ontdekken, waarbinnen, weer afgedaald, de concrete werkelijk een ander aanzien geniet.

De spiegel en de lamp, de klassieke en romantische traditie, ben ik beide zeer toegedaan. Hierin bestaat de gespletenheid, want het valt niet mee een lamp in een spiegel te zijn en weer te geven.

Ik heb de dood tot gezelschap gemaakt. Een altijd aanwezige, onzichtbare vriend. Elke dag overweeg ik hem te vragen toe te slaan, hem uit te nodigen mijn vale levensvlammetje tot doven te brengen en met zijn kaarssnuit af te knippen.

De dood lijkt me het enige waar je met een beetje goed fatsoen over kan schrijven. Al het andere is ijdel, getuigt van hoop, en daarmee van alle onzin bij elkaar.

Is de glorie van de menselijke geest gelegen in abstraheren, classificeren en generaliseren, of zijn 'General knowledges those knowledges that idiots possess.'

De ellende die wordt veroorzaakt door de uitgebalanceerde verhouding tussen gevoel en intellect is de symbiose van het classicistische abstraheren, classificeren en generaliseren, en het romantische individualisme waarbij het ik de maat is van alle dingen. Een versmelting die altijd aanwezig is geweest, van twee niet te verenigen polen die als een Siamese tweeling tot elkaar gedoemd zijn. Deze toestand veroorzaakt een neigen naar extremen waarbij een van de polen aan terrein wint en de strijd zich minder hevig laat voelen en ik me vrij weet van mij verscheurdheid. Dit escapisme is gelegen in een vorm van depersonalisatie.

Eerst zoek ik de roes, dan de droom en tenslotte een tussenvorm waarbij de gelijke waardering van intellect en gevoel gehandhaafd kan blijven : spleen.

Ook een vorm van depersonalisatie, maar anders dan de roes of de droom, want het is de overlapping van het vele met het ene. Een solipsisme dat in haar weidsheid alles omvat.

Ik kan geen god accepteren, maar ook kan ik niet mijn ik tot uitgangspunt nemen. Er is dus zowel geen buiten mezelf gelegen betekenis horizon, noch een van binnen uit richting gevende kracht.

De situatie is er een van stilstand, een uitputtende, gespannen strijd op de plaats. Een speling van het lot die mijn zichzelf beknellende omarming openbreekt en de boel op gang brengt.

Mij volgens wetten van noodzakelijkheid (waar ik de verantwoording voor draag) van het ene naar het andere stuwt en uiteindelijk doet belanden in een ongekende toestand, waar het mij om te doen is.

Wat de wil aangaat in dit verhaal zou je kunnen zeggen dat deze gelijke pas houdt met de omstandigheden, zodat niet te zeggen is of de dingen zich voltrekken omdat ik het wil of dat ik het wil omdat het nu eenmaal zo gaat. De catharsis bestaat onder andere in het gelijkstellen van de wereld wil, het natuurlijke verloop der dingen, en

wat aanvankelijk mijn eigen wil werd genoemd.

Zo ik met schrijven naar muziek streef, beoog ik eigenlijk een ding op zich zelf op de wereld te zetten.

Verloren had ik mij in de wereld, verloren had ik mij in mezelf. De kortstondige staat van verlichting, gelegen in spleen, kon niet voortduren daar het mij tot speelbal van de wereld maakte met haar dreiging van chaos en despotisme.

Er gaat geen dag voorbij waarop ik niet denk aan de dood. Soms komt zij mij voor als een mysterieuze vriendin, even aantrekkelijk en zacht.

Ik stond buiten de woonwagen in het verblindende licht van de maan als in een verstild sneeuwlandschap. Er stond een gejaagde wind, zij scheen ontstemd en joeg het donzige wolkendek langs de maan. De blaren lispelden en murmelden een lied, klaaglijk maar evengoed vrolijk.

Ik wilde opgaan in wat om mij was, weggevaagd worden, meegenomen worden door de wind en versnipperd tussen de bomen, langs de maan en over de velden razen.

Ik wilde zijn wat ik zag maar kon niet. De maan trok, en alles was wit en zong.

Meestal is de dood niet als een beminnelijk idee, een onbestemd verlangen, maar als iets dat zich in mij genesteld heeft. Een onwelkome, bijtende kracht die in mij huist. Iets dat aan je leden trekt of in je rug gaat zitten. Je borst omklemt of als een prop in je hoofd plaats neemt.

Je slapen aan het kloppen brengt, zweet naar buiten drukt, de ademhaling versnelt, zich opblaast en weer samen trekt, het moment afwachtend waarop het zijn slag zal slaan.

Vertwijfeld verklaar je je eigen lichaam tot vijand. Je gedachten zijn op hol geslagen en jakkeren doelloos in het rond. Beelden van je eigen begrafenis flitsen voorbij. Iedereen is er, men staat om je graf als de kist in de aarde verdwijnt, men huilt hete tranen, ondersteund elkaar. Een aantal laten zich jammerend op de knien vallen, klagend en schreeuwend tollend ze over het natte gras.

De dood zit in je. Naarmate je aftakelt komt hij tot wasdom, tot hij je geheel in zijn bezit heeft genomen.

Hij zit daar maar en zuigt je uit, zodat hij kan groeien. Hij neemt je levenssappen tot zich zodat hij groot en sterk geworden, zijn grote slag kan slaan.

Ik heb gedroomd van de verschillende fasen die iemand met spleen moet doormaken om tot het inzicht van zijn persoonlijkheid te komen. Het had alles een bevrijdende evidentie zoals dat alleen in dromen mogelijk is.

Ik kan uren achtereen op een bank zitten, bedwelmd door het pandemonium van inwendige stemmen, een wereld die zich onafhankelijk van mijn wil manifesteert en volgens wetten mij onbekend steeds meer tot ontwikkeling komt.

Wordt onder het ik een enkelvoudige eenheid verstaan, dan is wat het uitspreekt een op zichzelf staande, onware gedachte in een meervoudige wereld.

Ik heb een taak te volbrengen, een plicht te volvoeren en een bestemming te verwezenlijken, te weten: naar de dood toe leven. Dat alleen maakt mijn zedelijk bewustzijn uit.

Tussen onwaar en waar staat een ladder. Een uitspraak wordt meer waar naarmate het aantal overwegingen waarop zij steunt toeneemt. Het geldt beweringen die een verbinding leggen tussen het subject en het object - uitingen die iets zeggen over de menselijke conditie.

Het subject heeft affecten, een vermogen tot denken, dat wil zeggen: ontleden, opbouwen, vergelijken en scheiden. De wereld bestaat uit objecten, dat wil zeggen: feiten. Door de ervaring vult het subject zich met de wereld.

De losse bestanddelen, affecten en feiten, worden door het denken aangeregen. Hoe gedifferentieerder de affecten, des te sterker de noodzaak dat het denken conglomeraties van feiten en affecten vormt: de persoonlijkheden binnen een bewustzijn. Hoe meer persoonlijkheden een bewustzijn kent, des te problematischer het reageren op een situatie die om een reactie vraagt. Er zijn immers duizenden manieren om te reageren en duizenden inwendige strevingen.

Bij voorkeur is iemand met spleen alleen. Want in eenzaamheid kan hij werken aan het vervolmaken van zijn complexiteit. Kan hij zich nog meer differentieren middels lectuur, films en muziek. Zal hij feiten tot zich nemen, nieuwe affecten ontdekken, nieuwe conglomeraties vormen en zo stilaan worden als de wereld zelf, in al zijn

veelheid.

Het ik is een ellendige, toevallige verschijning die dobert op de levenszee, maar de dwaling is mij lief.

Deze ellende noopt tot nog meer wanhopen, maar steeds gloort de geruststellende verklaring. Het zou heel wel kunnen dat ik probeer te bewijzen mijzelf weer uit deze zelf geschapen moeilijkheden te kunnen verlossen.

Het is een goede zaak dat het mij op z'n tijd nogal zwaar te moede wordt. Momenten waarop ik uiteen gereten schijn door vijandige krachten, demonen die bezit van mij nemen en door het dolle heen mijn lichaam misbruiken als speelplaats.

Ogenblikken waarop ik alleen nog maar verlang verdoofd te worden.

Ik moet niet vergeten dat nieuwsgierigheid, een gezonde zucht naar het onbekende, dat experimenteerlust, de drijvende kracht achter dit alles is geweest.

Ik heb al gemerkt dat ook de ellende zijn middelmatigheid kent, zeker als zij wordt tot een esthetica, en elke onbenulligheid wordt tot een reden voor wanhoop en geklaag. Ook de nobeler vormen van ongeluk, worden op den duur, zoals met alles, tot een gemeenplaats die gaat vervelen.

Het gaat mij er met name om de middelmatigheid te overwinnen, dus ook een geexalteerde gelukstoestand behoort tot de bestrijdingsmiddelen.

Vroeger voelde ik liefde en genegenheid voor alles en iedereen, gaandeweg werd het een wonder.

M'n charmante periode liet me een braak liggende geest. Naarmate ik mijn geest disciplineer verwildert mijn leefwijze.

Wat was de wereld anders dan een voorstelling in mijn geest? Wat was mijn geest anders dan een voorstelling van de wereld? Alles was zichzelf bewuste geest, een illusie, ontsproten aan slechts een brein, waarbuiten geen werkelijkheid bestond.

De verschillende entiteiten verkeren in een sluimertoestand. Ik weet echter dat zij wakker zullen schrikken zodra er van buiten een beroep op mij wordt gedaan. Zodra verwacht wordt dat ik in mijn geheel tot een besluit kom.

Dan zullen mijn afzonderlijke delen opspringen, elkaar grommend aankijken en een

bloedige strijd aanbinden. Temidden van het slagveld ontstaat dan iets dat geheel mij eigen, iets dat mijn wezen uitmaakt.

Het is iets als een kortsluiting, iets dat zich z'n eigen bestaan niet gunt, in wezen allergisch voor zichzelf.

De droom bevrijdt mij van tijd en ruimte, flanerend doorkruis ik de eeuwigheid. Deze eenzaamheid is nog de meest ideale staat. Alles is hier tot rust gekomen. Ik zelf sta op de achtergrond, zie mij aan, in heel mijn totaliteit. De bestanddelen van mijn psyche zijn gerubriceerd, of nog verder ontleed. Ik luister naar mezelf, neem elk deel apart en zet het op z'n plaats.

Ik breng mezelf in kaart, opdat ik te bereizen ben, te bevaren en te verbouwen.

Woest en ledig was het, thans vruchtbare aarde waarop talrijke gewassen zullen groeien.

Destructieve neigingen zijn een veruitwendiging van de innerlijke taferelen, en een tegemoetkoming aan de eis van de buitenwereld om jezelf te zijn. Een halfslachtige poging middels een gezamenlijke vijand, te weten pijn, de onder n dak levenden tot verbroederlijking te bewegen.

De slaap brengt vergetelheid. De roes grist mij uit het luchtledige en verbindt mij weer met het leven en de anderen.

Ik ervaar een grote innerlijke rijkdom, maar het is zoeken naar een taal waarmee zij mededeelzaam wordt. Het ragfijne instrument waarmee het ingenieuze slot dat toegang geeft tot mijn geheim, geopend kan worden.

Gelegen aan de raamkant van de met bloed, sperma en zweet doortrokken hoogslaper, was ik reeds in een onrustige slaap verzonken, enkel werd ik bij vlagen getroffen door een lichte siddering die vanaf de tenen naar omhoog glijdend een uitweg vond in een verbeten gegrom. Ik had zojuist 'A Streetcar Named Desire', naar het toneelstuk van Tennessee Williams, op de video aan het voeteneind van het bed gekeken, toen ik, als een wandelaar die de onweersbui ziet hangen maar zijn pas niet versnelt omdat hij toch doorweekt zijn schuilplaats zal bereiken, onder ogen zag dat ik weldra, zoals in alle voorgaande nachten, bezocht zou worden door iets dat leek op het begin van een stevige waanzin.

Als ik over de grachten ga, wordt ik gedreven door een niet te herleiden maar onmiskenbaar aanwezig schuldbesef. Me na een dag lang mijmeren vergewissend van de buitenwereld. Daar wordt behalve dat ik uit haar voortkom, evenwel niet zo interessant, de grens van mijn zelf geschapen wereld gemarkeerd. Al heeft het zondagse volk daar geen weet van, de lof toezwaait en bevestigt. Ik, geschrokken van wat om mij is, vlucht naar vertrouwde, woordeloze regionen in mijn hoofd. Mijn houvast krimpt ineen tot een abstractie en ik hoor slechts de tikken van mijn hakken op de kinderkopjes, ontdaan van alle aardse connotaties die zijn geworden als de hemelse cadans in de cello suites van Bach.

Als een schim volg ik mijzelf op mijn levenswandel, loop ik in de schaduw van mijzelf.

Slechts van alle kanten beschenen, kan ik mijzelf gelijk worden, weer samenvallen met mezelf.

Soms loopt mijn fantasie over, kiest de kant van de werkelijkheid en keert zich tegen mij. In de gedaante van een spook aan het voeteneind van mijn bed, onvriendelijke stemmen in mijn hoofdkussen of op een heimelijker wijze, als een idee dat zich met de werkelijkheid verstrengeld heeft, zijn vertakkingen als een haag voor mijn belemmerd zicht, gevangen in een zelfgeschapen labyrint dat uit zichzelf het spelletje is gaan meespelen. Aanvankelijk geschapen om de wereld te verleiden, is het tot mijn eigen gevang geworden, waarvan ik zelf de grenzen uitmaak.

Als ik mij verzadigd weet van leeswaar, in mijn brein geen plaats meer is voor de gedachte aan leeghoofdigheid, ik voor even de domheid te boven ben, is het zaak, al is het nog niet zo ver, mij gedurende een week over te geven aan genietingen alvorens met gelouterd gemoed mijn schrijverijen aan te vangen.

Ik zal me omgeven met taferelen waarbij mijn statische, van abstracties stijf staande geest in beroering komen zal, vervloeien en zijn ontspanning vinden in een wijde verkabbeling van zijn uiteengevallen elementen.

Er is geen reden waarom ik mij, uitgaande van het schrijfmoment of een daaraan voorafgaande periode, niet vrijelijk door tijd en ruimte zou bewegen. Ik weet, al kan ik het nog niet geheel overzien, dat wat ik in mijn hoofd heb zitten een zekere samenhang vertoont, maar de afzonderlijke bestanddelen laten zich niet binden door

zoiets als de chronologische opeenvolging van de tijd. De dingen zullen, nu ik een punt waar vanuit ik alle kanten op kan lijk te hebben, tijdens het schrijven als vanzelf in elkaar grijpen en een compact geheel vormen.

Laat ik deze periode als uitgangspunt nemen, dan openen zich als vanzelf de wegen naar de onderwerpen van belang. Iets als een roman hoeft natuurlijk niet bij het begin te beginnen en, het verloop van de tijd volgend, uit te komen bij de zichzelf bedwingende schrijver.

Erkenning van mijn geschrijf, van mijn persoon, zou funest zijn. De drang tot schrijven is als je voorbereiden op een grote confrontatie, de dag des oordeels, waarbij je bijzonderheid wordt ingeschat. Zou men mijn bijzonderheid inzien, dan zou ik veroordeeld zijn tot indolentie.

De deels ter compensatie ontwikkelde fictie van superioriteit, wordt door de zich minderwaardig voelende stilaan een realiteit. Hiermee groeit de noodzaak de wereld te tonen hoe het werkelijk zit en een actie als van Proust kan het gevolg zijn, waarbij het laten zien van de complexiteit iets is als van levensbelang.

Is de kracht van Proust gelegen in een gevoel van minderwaardigheid? Ik geloof te weten dat er een verband bestaat tussen een gevoel van minderwaardigheid en een drang kennis tot je te nemen, scherp te denken, de ander te doorzien, samenhangen na te vorsen en je open te stellen voor de kleinste bijzonderheden. Dit ter bewapening tegen de als meerwaardig opgevatte anderen. Verder volgt uit de minderwaardigheidsgevoelens een belemmerde impuls je te witen, hetgeen leidt tot een onverwerkte ophoping.

Het begrip persoonlijkheid zit me dwars, 't veronderstelt grenzen. Toch is er de noodzaak mijzelf onder te brengen in een of ander overkoepelend idee, begrip of symbool.

Ik stel mij voor dat de lezer van hetgeen ik nu neerschrijf niet zozeer met een gefronste blik, maar met iets van herkenning, op ontspannen wijze zijn gedachten door hetgeen hij leest aan de hand zal laten nemen. Hij is immers op vertrouwd terrein, ook al s hij zichzelf helemaal geeft kan hij zichzelf gelijk blijven.

Er is een gepaste voorzichtigheid in dit schrijven geslopen, dat is omdat wat ik beschrijf nog niet is wat ik opschrijf, en ik wil het beschrevene geen geweld aandoen.

Ik heb opeens veel zin om iets na te tekenen, iets uit te pluizen, iets op te zoeken in een encyclopedie. Ik moest maar eens, om een weinig uit mezelf los te komen, mijn heil zoeken in het uitleven van de op dit moment werkzaam zijnde drang, een te worden met een buiten mijzelf gelegen object. Bijvoorbeeld een droge samenvatting geven van een wetenschappelijke tekst, als het er maar op gericht is mijn extraverte neigingen te isoleren, te differentieren van alle overige. Laat ik mijn extraverte kanten, de indeling van Jung volgend, onderverdelen in voelen, denken, gewaarworden en intuïtie.

Na gelezen te hebben over het introverte type, waaronder ik mij onmiddellijk schaarde, ging Jung over op het extraverte type. Hij zei hierover dat deze zich veeleer ziet als een functie met betrekking tot het object, en er graag door beïnvloed wordt, terwijl het introverte type de zelfstandigheid van het IK als hoogste goed ziet.

Een mogelijke verklaring voor het schijnbaar kleiner worden van de letters, is dat door de behoefte, het extraverte type eigen, de dingen goed te leren kennen, een afstand geschapen wordt tussen het subject en het object waardoor het object beter, omzichtiger benadert kan worden.

Ben ik nu opeens een extravert type geworden? Opvallend is dat het schrijven mij opeens moeilijker afgaat, ik mij meer bewust ben van de omgeving en mijn gedachten terwijl ik dit schrijf ergens anders verwijlen, meer zijn uitgewaaid en vanaf een hoger gelegen plaats neerzien op wat hier gaande is in de woonwagen. Iets als een besef van verhoudingen heeft zich geopenbaard, dwars door dit schrijven heen. Een zekere ongemakkelijkheid mijnerzijds heeft zich aangediend, omdat ik het ben die schrijft, omdat ik met mezelf bezig ben.

Wat ik in deze eenzaamheid doe is het opnieuw maar diepgaander doorleven van de tegenstellingen die ik in de loop van de afgelopen jaren in me heb opgenomen en verder tot ontwikkeling heb gebracht. Als de tijd daar is, als ik door zorgzaam innerlijk schouwen en herbeleven opheldering in de diepste verhoudingen van de innerlijke complexen heb bereikt, zal ik me uit mezelf verheffen en in een welhaast

verlichte staat van onverschilligheid, een soort nultoestand, neerzien op wat in mij was en als een demiurg met de gegeven stof een nieuwe wereld aanleggen.

Ik moet mijn bevindingen meer voor mezelf houden, er over praten neemt weliswaar de druk van de ketel maar betekent een vroegtijdig opdissen van nog niet geheel gaargekookte gerechten.

Het idee je eigen leven te ontwikkelen heeft me altijd tegengestaan. Tot in de puntjes het leven proberen in te richten gaat in mijn ogen met een zekere belachelijkheid gepaard. De vraag wat voor mij het beste zou zijn heb ik nooit serieus genomen, ik geef de voorkeur aan algemene vraagstellingen, aangaande het lot.

De fascinatie met mezelf is een poging de kloof tussen mijzelf en het algemeen menselijke te dichten. Wat op het eerste gezicht lijkt op aanstootgevend egosme, is de wens mijzelf te boven te komen. Eerst verlost van mijzelf, kan ik voor anderen iets betekenen.

Nooit heb ik mezelf ergens geheel voor gegeven, al is dat mijn diepste drang, de eenzijdigheid mijn grootste afkeer.

Niet voordat ik mijzelf kloppend heb gemaakt, zogezegd alles onder n noemer heb gebracht, kan ik met mijn verworven symbool mij inzetten voor een algemene zaak buiten mijzelf.

Toen ik het had over spleen kwam ik in de buurt. Voeg hierbij het intuïtieve levensgevoel, dan heb je te maken met een levensschenkend symbool. Tegelijkertijd plooibaar als vaststaand, reel als irreel, slechts gedeeltelijk te vatten en navoelbaar maar toch duidelijk en bepaald. De neutraliteit wordt bereikt door een stelselmatige weigering het een boven het ander te verkiezen.

De richting van het denken en doen bepaald door de wens het middelpunt te vormen van de tegengestelde complexen.

De wilsact is hieraan niet vreemd, maar hoed je voor verlies van een zuivere blik door een te geforceerde intentionaliteit. In feite is het zich steeds actief opstellen op het laagst gelegen punt, daar waar alles samenvloeit, de manier om aan de gevaren van de wil te ontkomen.

Het denken ontleent zijn tragiek aan het krampachtig vasthouden aan het eenheidsideaal. Pogingen de inwendige tegenstellingen op te heffen hebben geleid naar de

witthoeken van de geest waar de dood zetelt als laatste instantie om het verlossende woord te spreken.

Ik kan niet anders dan tot de conclusie komen dat ik de eenheidsgedachte moet laten varen ten gunste van een losse, intuïtieve levenshouding, welks speels karakter de chaos niet te boven komt, maar een manier is er een weg in te vinden.

Manoevrerend als iemand zonder eigenlijk doel, vooral behagen scheppend in zijn onnavolgbare positionering temidden van het spel der uiteenlopende krachten, zal ik mij bewegen tussen uitersten, mijn ogen wijd geopend, zowel naar buiten als naar binnen, en al hetgeen ik gebruiken kan betrekken op mijn leven en schrijven.

Van de zeer onverschillige, onaangeslagen geestelijke toestand waarin ik verkeer, waarin elke innerlijke aandrang tot schrijven geheel ontbreekt, van deze van rusteloosheid en dramatische beschonkenheid gespeende staat, moet ik gebruik maken door met mijn herwonnen helderheid weer eens te lezen als een lezer zonder particuliere intenties, dienstig aan de gedachtengangen van de schrijver, zonder voorbehoud alles in zich opnemend.

Mijn verdoelde wil is het gevolg van een wereld zonder ingangen. Nu weet ik dat zij is uitgegaan naar de oneindigheid.

Met volharding zal ik mij een tuin van schoonheid scheppen. Was de wil eerst een bron van lijden, daar zij stuksloeg op de wereld, stilaan is het de wil alleen die mij vermag te verlossen uit het slijk van mijn vroegere intenties.

Hier is de wortel van mijn doen en laten gelegen. Zo ik niet enkel bloesem wil zijn om na een kortstondige schittering te verwelken en te vergaan, maar het gehele organisme in acht nemend, ook de takken, stam, mij een veeleisender taak wil stellen.

Deze gedachte schenkt mij een rust die zo weldadig is dat ik na een reis lijk te zijn thuisgekomen, voldaan over het vele dat ik heb meegemaakt, blij dat het achter de rug is en mij verkneukelend over de ophanden zijnde verslagen van mijn wederwaardigheden.

Ben ik het slachtoffer van mijn wispelturige gemoed, of zal deze ervaring een duurzamer karakter hebben? Is dit een kat en muis spelletje van mijn ongesteldheid, dit vermeien in de tuinen der uitgestrekte gezondheid, opdat zij mij weer des te gruweli-

jker te pakken zal kunnen nemen, mij verdrijven uit dit hof en al schuimbekkend in de ketenen slaan?

De verlossing is gelegen in een amalgaam van al hetgeen mij heeft bepaald, teruggevoerd, via de analytische methode, tot de kleinste elementen, zonder dat de eenheid verloren gaat, zodat alles onder een noemer ressorteert.

Ik kan zeggen vrij te zijn, daar ik mij maximaal bepaald zal weten door motieven, en de synthese bereikt zal hebben.

Daar de in mij verenigde tegenstellingen zo ver uit elkaar liggen, heb ik een grote speelruimte tot mijn beschikking.

Het enige belang, het enige doel dat ik nog heb, is de behoefte in een werk de oplossing van tegenstellingen te realiseren. Volgens dit principe zal ik mijn stof ordenen.

De door mij verlangde verlossing schuilt in het laten varen van de doelmatigheid. Pas dan zal ik de wereld niet als middel, maar als doel in en op zichzelf kunnen beschouwen.

Met een verlichting van gemoed, alsof ik door de gangen van een Museum dwaal, kijk ik op van het boek en zie met een ververste blik om mij heen. Zal de lozing van een aantal gedachten mijn inwendige verschuivingen voor even hebben stopgezet zodat ze niet langer mijn helderheid van geest vertroebelen?

Mijn opleving kan ik toeschrijven aan het vluchtige bezoek van iemand wiens belezenheid mij zal blijven verbazen en aanzetten tot kennis. Een drang gecombineerd met verwensingen van mijn leeghoofdigheid. De sprookjesachtige schoonheid van de verhalen van von Kleist die in hun bezonken alledaagsheid reminiscenties aan de betere Vermeers tot leven roepen.

De zoveelste nacht waarin ik tot het moment van mijn verlossende inslapen verkeerd heb in een staat van geestelijke duisternis. Bij aanschouwing van de winterochtend hemel is mijn gemoed opgeklaard, de afgematte geest, steunend op mijn verstand, voegt de krachten samen en haakt naar het allerlaatste howvast: de vredeschenkende schoot van een religie of geloof.

De vraag: wie ben ik, kan behalve door in mijn geschiedenis te duiken en onderzoek naar de uiteenlopende invloeden die ik heb ondergaan, beantwoord worden door de vraag: waar is mijn bewustzijn mee vervuld geweest (en waarmee in meer recente perioden).

De afgelopen jaren is mijn bewustzijn zeer versnipperd, ik heb mij met uiteenlopende zaken bezig gehouden. Komt daarbij dat een deel van mijn aandacht zich heeft toegespitst op schrijven, iets van wat ik ben is daar in vervat.

Deze verbinding tussen bewustzijn en identiteit werpt een nieuw licht op mijn crisis, niet te weten wie ik ben.

Als het bewustzijn de karakteristieke eigenschap is van het psychologische in ons, dan is datgene wat het bewustzijn zijn inhoud geeft, het boek dat ik lees, of de zinnen die ik schrijf, hetgeen waar mijn gedachten over gaan, hetzelfde als datgene wat de psyche zijn inhoud geeft, dus een component van de persoonlijkheid, van de eigen identiteit.

Zo ik mijzelf soms met een gevoel van vervreemding gade sla, moet ik in gedachten houden dat ik nog altijd de som van al mijn delen ben.

De eenheid is er altijd: zij moet slechts gevonden worden volgens een richtlijn, die ik als enige kenner van mijzelf moet vinden. Heb ik het gevoel niet helemaal te kloppen, dan is dat omdat ik mijzelf in een niet passende vorm probeer te wringen. Een vorm die wordt opgelegd, niet aangepast is aan de omstandigheden zoals ze zijn. De strijd tussen ideaal en werkelijkheid wint aan ondoorzichtigheid daar veel van wat ik ben voor anderen verborgen is.

Slechts een richting, een lijn, kan ons helpen de kloof die het leven is te overbruggen, en kan dienen als een soort waslijn waaraan wij de omkleding van ons bestaan kunnen hangen.

Geen houvast aan een denkbeeldige toekomst, en beroofd van het verleden.

Het waren momenten waarop ik niet wist wat de toekomst mij brengen zou, althans niet kon besluiten wat mij het meest wenselijk leek, dat in een toestand van ver-

twijfeling en walg gedachten over dit gekooide, tijdelijke, ondermaanse leven mij in hun meest gruwelijke hevigheid het brein op hol brachten. Ik was dan niet meer dan een punt in de ruimte, slechts omringd door een zwarte gapende leegte.

Het schijnt me alsof enkel met een duidelijk toekomstbeeld voor ogen de mogelijkheid tot terugblikken gegeven is. De pijl gericht op de toekomst geeft niet alleen het heden zijn betekenis, maar wijst eveneens in omgekeerde richting het verleden zijn plaats. De dimensie tijd ontrolt zich als een oneindig lange loper die juist door de begrensdheid aan weerszijden, door haar bepaaldheid in richting, op welk punt in de tijd wij ons ook bevinden, een gevoel van oneindigheid veroorzaakt.

Ik kan zeggen meer neigingen te hebben dan ik ooit ten uitvoer zou kunnen brengen, geheel en al bevatten of aan anderen duidelijk maken.

De afgelopen tijd ben ik weliswaar vooruit gegaan wat betreft mijn schrijven, maar er is toch een zekere ongemakkelijkheid, een stijfheid geslopen in de wijze waarop ik mijn zinnen neerlaat op het papier. Een starheid die voortkomt uit de verbeterwil mij als schrijver te bewijzen. Tegenstellingen als mijn muzikaliteit enerzijds en rationalisme anderzijds die niet een twee drie te overbruggen zijn probeer ik naast elkaar te laten voortbestaan in een aantrekkelijk amalgaam. Ik probeer teveel tegelijkertijd op te lossen, gedreven door de koortsachtige wens er iets van te maken en mij geheel en al volledig in heel mijn versnipperdheid samen te brengen op het papier.

De behoefte aan belangeloosheid die mij nogal hoog zit kan slechts gewaarborgd worden door een spreiding van mijn aandacht.

De gedachte door te gaan voor een schrijver, benauwd mij evenzeer als het idee mij alleen maar toe te leggen op pianospelen of mij slechts te wijden aan de filosofie.

Het is waar dat als ik mij slechts bezig houd met filosofie, schrijven of pianospelen alleen, ik niet de moed kan opbrengen met een afstandelijk kritisch oog mijn activiteit gade te slaan. Enkel als ik alle drie praktiseer is het mogelijk van de een naar de ander te stappen en gesteund door mijn verse ondergrond mijn eigen criticus te zijn.

Nu ik overeengekomen ben zowel literator, filosoof als musicus te willen zijn, is het zoeken naar een bouwwerk waarin ik mijn verdeeldheid, die echter niet meer schrijnend is, daar ik niet van plan ben enkele aspecten af te stoten, kan onder brengen in een hechte maar open structuur. De vraag is waar de toonsoorten aan te koppelen zodat zij als pijlers voor m'n systeem kunnen dienen, dus voor hetgeen ik componeer, in samenhang met mijn schrijven en denken en ervaren in de wereld.

Ik zoek symbolen, gegrepen uit de literatuur, de godsdiensten, de filosofie of de muziek, die in hun vage algemeenheid maar duidelijke afzonderlijkheid, micro - en macrokosmische waarheden behelzen en zich lenen als achtergrond van mijn geschiedenis, als mnemotechnisch hulpmiddel waarmee mijn ervaringen te ordenen zijn.

De inventieve impuls dreigt me van de muzikale werkelijkheid af te leiden en woekert tot wanhoop de muzikale daadkracht omver.

Fantastisch muzikaal beleven dat niet vertaald kan worden in directe weergave dient vermeden. Eindeloos gepeins voor een leeg vel papier dient verruild voor een gezonde aanwezigheid in het hier en nu.

De variabel ostinato leent zich daarvoor. De voortdurende variatie van herhaalde levenskrachtige kiemcelletjes is een uiting van een zijn in het nu.

De ontwikkeling is hierbij van minder belang, eveneens de buitenmuzikale werkelijk. Elke noot die ik schrijf wil ik kunnen verantwoorden, voorzover mogelijk binnen het luchtige spel van de variatie.

Pas ik m'n denken toe op willekeurige niet tonale noten, dan is er geen grensbepaling en de ruimte eindeloos. Gevolg is pagina's lang variatie vernuft.